

YATIRIMCI ANALİZİ

YATIRIMCI ANALİZİ

Merkezi Kayıt Kuruluşu Kasım 2005'te faaliyete geçmiştir.

Yatırımcı verilerinin analizi, ülkemizde ilk olarak 2002 yılında Birliğimiz ve Takasbank arasındaki işbirliği çerçevesinde yapılmıştır. 2002 yılından itibaren yatırımcı verileri her sene Takasbank tarafından açıklanmış, Birliğimizce de yayınlanmıştır. Ancak, Kasım 2005 sonunda Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun (MKK) tam olarak faaliyete geçmesi ile beraber yatırımcı verileri ile ilgili bilgiler MKK'ya devredilmiştir. Bu nedenle, 2005 yılı ve sonrasındaki veriler MKK tarafından sağlanmıştır.

Verilerin detayları internet sitemizde yayınlanmaktadır.

Bu bölümdeki analizlerde genel büyüklükler 31 Aralık 2005 ile 31 Aralık 2006 tarihleri arasında karşılaştırmalı olarak verilmekte, detaylar ise 2006 sonu itibariyle sunulmaktadır. Bütün dönemlere ait yatırımcı profili verileri, www.tspakb.org.tr adresli internet sitemizde yayınlanmaktadır.

Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun faaliyete geçmesi ile birlikte bazı önemli sistem değişiklikleri de gündeme gelmiştir. Takasbank, müşteri ismi bazında saklamayı ağırlıklı olarak hisse senetleri için yapmaktaydı. Sonuçta, Takasbank'tan alınan yatırımcı verileri, sadece hisse senedi yatırımcılarının profili ile ilgili bir gösterge olmaktaydı.

MKK'da hem hisse senedi hem yatırım fonu yatırımcılarının toplam verileri bulunmaktadır.

MKK ise hem hisse senedi hem de yatırım fonlarının kaydedilmesi işlemlerini yapmaktadır. Dolayısıyla MKK'da hisse senedi ve yatırım fonu yatırımcılarının toplam verileri bulunmaktadır. Yatırım fonu yatırımcılarının eklenmesiyle, önceki yıllara kıyasla hesap ve yatırımcı sayılarında çok hızlı bir artış görülmekteydi. Buna benzer sorunların giderilmesi ve daha tutarlı bir veri setinin yayınlanması için MKK, yatırımcı verilerini yeni bir şablonda hazırlamıştır. Böylece yatırımcı verileri daha tutarlı ve kıyaslanabilir bir yapıya kavuşmuştur.

Bu raporda hisse senedi yatırımcısı ile ilgili veriler kullanılmıştır.

MKK'da yatırım fonu yatırımcıları ile ilgili veriler de bulunmakla beraber, bu veriler yayınlanmamaktadır. Bu sebeple çalışmamızda sadece hisse senedi yatırımcıları ile ilgili veriler sunulmaktadır.

Gelecekte diğer yatırım araçları ile ilgili veriler de elde edilebilecektir.

DİBS'ler veya özel sektör borçlanma araçları da kaydedildiğinde, yatırımcılara ilişkin veri seti bu yatırım araçları için de elde edilebilecek şekilde genişleyecektir. Bu verilerin de ileride yayınlanması önemli bir bilgi kaynağı olacaktır.

Genel olarak hisse senedi yatırımcısının profilinin çıkarılmasına yardımcı olacak verilerin incelenmesinin ardından, bu bölümün sonunda yabancı yatırımcılarla ilgili bir çalışma da sunulmaktadır.

GENEL TANIMLAR

Bu bölümdeki hesap ve yatırımcı sayıları, hesabında hisse senedi olan yatırımcıları ifade etmektedir. Portföy değerleri ise bu yatırımcıların sahip oldukları hisse senedi portföylerinin değeridir.

Yatırımcılar çeşitli kategorilere ayrılmıştır. Öncelikle, Yerli ve Yabancı olarak sınıflandırılmışlardır. Yerli yatırımcılar, yurtdışında yerleşik de olsa Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan yatırımcıları ifade etmektedir. Yabancı yatırımcılar da, benzer şekilde, Türkiye’de ikâmet ediyor olsa da yabancı ülke uyruklu yatırımcıları tanımlamaktadır.

Yerli ve Yabancı sınıflandırmasının ardından, her kategori dörde ayrılmıştır. Bu alt gruplar; Fon, Tüzel, Gerçek ve Diğer şeklinde ifade edilmiştir. Yatırım ortaklıkları, ilk defa 2006 yılında yerli yatırımcıların bir alt grubu olarak tanımlanmıştır. Önceki senelerde yatırım ortaklıkları Tüzel grubunun içinde yer almaktaydı.

Fon, yatırım fonlarını ifade etmektedir. Tüzel kişiler, banka, aracı kurum ve holdingler de dahil olmak üzere, anonim ve limited şirketler için kullanılmaktadır. Gerçek kişilerle bireysel yatırımcılar eş anlamlıdır. Diğer kategorisi, vakıflar, kooperatifler vb. kurumları kapsamaktadır.

HESAP SAYILARI

Aşağıdaki tablo, ilgili kategorilerdeki yatırımcılara ait hesap sayılarını göstermektedir. Yatırımcı sayıları, ileride yeniden değinileceği üzere, hesap sayılarından farklıdır. Fark, ortak hesaplardan kaynaklanmaktadır.

Tablonun toplam rakamlarına bakıldığında ilk dikkati çeken nokta, içinde hisse senedi bulunan hesap sayılarının artmış olmasıdır. 2006 yılında, hisse senedi sahibi olan yerli yatırımcıların hesap sayısı yaklaşık 14.000 adet artmıştır. Yabancı yatırımcılar tarafında ise 640 yeni hesap daha hisse senedi bakiyesi bulundurur hale gelmiştir.

Yabancı fonların hesap sayılarında %21’lik bir artış görülmektedir. Türkiye’deki hisse senetlerine yatırım yapmış olan yabancı fonların sayısı 877’den 1.061’e çıkmıştır.

Sayıcı benzer bir artış, yabancı tüzel kişilerin sahip olduğu hesaplarda da görülmektedir. Yabancı tüzel kişiler, yurtdışında yerleşik aracı kurum, banka, holding, şirket vb. kurumları ifade etmektedir. Bu kurumlar arasında, hesabında hisse senedi bulunanların sayısı, %14 artışla 1.195’ten 1.358’e çıkmıştır.

Yatırımcılar iki ana kategoriye ayrılmıştır.

Yatırım ortaklıkları ilk defa 2006 yılında tanımlanmıştır.

Hesap sayıları ve yatırımcı sayıları farklıdır.

Yerli ve yabancı yatırımcıların hesap sayıları artmıştır.

Yabancı fonlarda ve...

...yabancı tüzel kişilerde hızlı bir artış görülmektedir.

Hisse Senedi Hesap Sayıları					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2005		31.12.2006		Fark
	Hesap Sayısı	Dağılımı	Hesap Sayısı	Dağılımı	
Yabancı	5.640	0,6%	6.280	0,6%	640
Fon	877	0,1%	1.061	0,1%	184
Tüzel	1.195	0,1%	1.358	0,1%	163
Gerçek	3.558	0,4%	3.844	0,4%	286
Diğer	10	0,0%	17	0,0%	7
Yerli	1.001.353	99,4%	1.015.166	99,4%	13.813
Fon	193	0,0%	208	0,0%	15
Yatırım Ortaklığı	--	--	44	0,0%	A.D.*
Tüzel	2.375	0,2%	2.713	0,3%	338
Gerçek	955.184	94,9%	1.011.968	99,1%	56.784
Diğer	43.601	4,3%	233	0,0%	-43.368
Toplam	1.006.993	100,0%	1.021.446	100,0%	14.453

Kaynak: MKK

* Anlamli Değil

Artış sadece yeni yatırımcı girişinden olmayabilir.

Yabancı fon ve tüzel kişi sayılarındaki hızlı artışın birkaç sebebi vardır. Öncelikle, daha önce Türkiye’de yatırımı olmayan yeni yatırımcılar 2006 yılında piyasamıza girmişlerdir. İkinci olarak, daha önce Türkiye’de sadece hazine bonosu, devlet tahvili vb. yatırımı olan kurumlar, 2006 yılında hisse senedi yatırımı da yapmış ve “hisse senedi” yatırımcı sayısını artırmış olabilirler. Son olarak, daha önce başka kategoride tanımlanmış olan yatırımcıların, Merkezi Kayıt Kuruluşu’nda hesap açma ve tanımlanma sürecinde tanımları değişmiş, dolayısıyla fon ve tüzel kişi sayıları artmış olabilir. Hangi sebebin en önemli etkiyi yaptığına dair elde kesin veriler olmamakla beraber, diğer başka veriler de göz önüne alındığında, 2006 yılında piyasaya yeni yabancı yatırımcı katılımının devam ettiği söylenebilmektedir.

Hisse senedi yatırımı yapan yerli fon sayısı artmıştır.

Yabancı fonlara benzer şekilde, yerli fonlarda da hisse senedine yatırım yapan fon sayısında bir artış görülmektedir. Dikkat edilmesi gereken husus, burada yer alan fonların hepsinin A tipi fon olmadığıdır. Fon sayılarındaki artış, yeni kurulan A tipi fon sayısından kaynaklanmamaktadır. Aslında 2006 yılında A Tipi fon sayısı azalmıştır. Buradaki fark, hisse senedine de yatırım yapmış olan B tipi fon sayısının artmasından kaynaklanmaktadır.

Yatırım fonları ile ilgili bölümde görüldüğü üzere, A tipi fon sayısı 2006’da 126’dan 122’ye inmiş, B tipi fon sayısı ise 149’dan 163’e çıkmıştır. Bireysel emeklilik fon sayısı ise 96’dan 102’ye artmıştır. Böylece toplam fon sayısı 2005’te 371 iken, 2006 sonunda 387’ye ulaşmıştır. Bu dönemde hisse senedi yatırımı olan fon sayısı ise 193’ten 208’e yükselmiştir.

Yerli şirketlerin hesap sayısı %14 artmıştır.

Yerli tüzel kişilerde hisse senedi yatırımı olanların sayısı %14 oranında artmıştır. Yerli tüzel kişiler, banka, aracı kurum, holding ve şirketleri ifade etmektedir.

Yerli bireylerin hesap sayılarındaki artışta...

Uzun bir aradan sonra ilk defa, yerli bireysel yatırımcıların hesaplarında bir artış görülmektedir. Ancak bu yaklaşık 57.000

adetlik artışın kaynağı tam olarak belli değildir. Diğer kategorisindeki azalışla beraber değerlendirilmelidir.

Diğer kategorisindeki hesap sayısı yaklaşık 43.000 adet azalmış gibi görünmektedir. Bu durum iki dönemin farklı tanımları içermesinden kaynaklanmaktadır. Diğer kategorisi, yukarıda da değinildiği üzere, vakıf, kooperatif vb. kurumları ifade etmektedir. Ancak 2005 sonundaki verilerde, sicil numarası olmayan, diğer bir deyişle kimlik bilgileri tamamlanmamış olan ve "isimsiz hesap" diye nitelendirilen yatırımcılar da "diğer" kategorisi içinde yer almıştır. Dolayısıyla, 2005 yılında yüksek bir rakam görülmektedir. 2006 yılında ise bu veri sadece ilgili kurumları kapsar şekildedir.

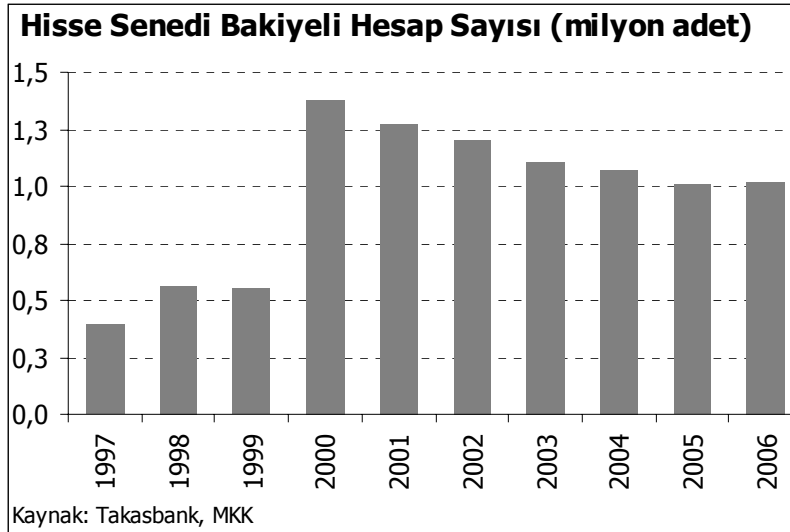
...Diğer kategorisindeki 43.000 adetlik azalışın etkisi olabilir.

2006 yılı içinde, isimsiz hesapların bir kısmı kimlik bilgilerini tamamlamış ve yerli bireysel yatırımcı hesaplarının artmasına katkıda bulunmuş olabilir. Ancak, buradan gelen bir etki dahi olsa, sonuçta 2006 yılında yerli bireysel yatırımcıların hesap sayılarının 2000 yılından itibaren ilk defa arttığı görülmektedir.

Sonuçta, 2000 yılından itibaren ilk defa yerli bireylerin hesap sayıları artmıştır.

Daha uzun vadeli bir perspektifle bakıldığında, hisse senetleri piyasasında 2001 yılı kriziyle başlayan yatırımcı tabanındaki erimenin, 2006 yılında durduğu görülmektedir.

Hesap sayısındaki düşüş trendi durmuştur.

2000 yılındaki olumlu piyasa koşulları ve geniş tabanlı halka arzların etkisiyle hızla artan bakiyeli hesap sayısı, krizin ardından düşüş trendine girmişti. 2003 ve 2005 yılları arasında piyasa koşullarında görece bir iyileşme olmuş, ama yatırımcı sayısı azalmaya devam etmişti. 2006 yılına gelindiğinde ise hesap sayısında halen kayda değer artış görülmemekle birlikte, düşüşün durduğu izlenmektedir.

YATIRIMCI SAYILARI

Önceki bölümde de değinildiği üzere, hesap sayıları ile yatırımcı sayıları farklı olmaktadır. Bu bölümde mükerrer sayımlardan ve diğer etkilerden arındırılmış yatırımcı sayıları sunulmaktadır.

**Toplam yatırımcı sayısı
43.000 adet artmıştır.**

Yatırımcı sayıları ile ilgili veriler, tabloda belirtilen alt kategoriler bazında ilk defa alınmıştır. Dolayısıyla, alt detayları bir önceki dönem olan 2005 yılıyla kıyaslama imkanı bulunmamaktadır. Ancak, 2005 yılındaki toplam bakiyeli yatırımcı sayısı olan 884.000 ile karşılaştırıldığında, 2006 yılında yatırımcı sayısı yaklaşık 43.000 adet artmıştır.

Hisse Senedi Yatırımcı Sayıları (30.12.2006)		
Yatırımcı Kategorisi	Yatırımcı Sayısı	Dağılımı
Yabancı	6.001	0,6%
Fon	988	0,1%
Tüzel	1.180	0,1%
Gerçek	3.816	0,4%
Diğer	17	0,0%
Yerli	921.099	99,4%
Fon	206	0,0%
Yatırım Ortaklığı	37	0,0%
Tüzel	1.889	0,2%
Gerçek	918.787	99,1%
Diğer	180	0,0%
Toplam	927.100	100,0%

Kaynak: MKK

Hesap sayıları ile birlikte ele alındığında, 927.000 bakiyeli yatırımcının 1.021.000 adet hesapta hisse senetleri olduğu görülmektedir.

Benzer şekilde 6.000 yabancı yatırımcının 6.280 adet, 921.000 yerli yatırımcının ise 1.015.000 adet hisse senedi bakiyeli hesapları vardır.

YATIRIMCI PORTFÖYLERİ

2006 yılında, MKK'da saklanan hisse senedi portföy büyüklüğü %7 artışla 75 milyar YTL'ye çıkmıştır. Endeksin %2 düştüğü bir yılda, saklaması yapılan hisse senetlerinin değerindeki bu artış, birincil ve ikincil halka arzlardan kaynaklanmaktadır. İMKB'nin toplam piyasa değeri aynı dönemde %5 artış sağlamıştır.

**İMKB piyasa değeri %5,
MKK'daki hisse senetlerinin
değeri %7 artmıştır.**

**Yabancı yatırımcıların payı
%65'te kalmıştır.**

Toplam portföy büyüklüğü içinde yabancı yatırımcıların payı 2005 yılıyla aynı seviyede, %65'te kalmıştır.

Portföy büyüklüğündeki artış özellikle yerli ve yabancı tüzel kişilerde belirgindir. Buna karşın yerli ve yabancı fonların portföy değerleri azalmıştır.

Hisse Senedi Portföy Değerleri					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2005		31.12.2006		Değişim
	Portföy Değeri (mn. YTL)	Portföy Değeri (% Pay)	Portföy Değeri (mn. YTL)	Portföy Değeri (% Pay)	
Yabancı	45.637	64,8%	48.940	65,0%	7,2%
Fon	22.307	31,7%	20.608	27,4%	-7,6%
Tüzel	23.081	32,8%	28.112	37,4%	21,8%
Gerçek	181	0,3%	187	0,2%	3,3%
Diğer	68	0,1%	33	0,0%	-51,6%
Yerli	24.760	35,2%	26.295	35,0%	6,2%
Fon	876	1,2%	801	1,1%	-8,6%
Yatırım Ortaklığı	--	--	281	0,4%	A.D.
Tüzel	5.811	8,3%	7.927	10,5%	36,4%
Gerçek	15.775	22,4%	15.731	20,9%	-0,3%
Diğer	2.298	3,3%	1.555	2,1%	-32,3%
Toplam	70.398	100,0%	75.235	100,0%	6,9%
Kaynak: MKK				* Anlamli Değil	

En belirgin artış yabancı tüzel kişilerde görülmektedir. Bu yatırımcıların toplam hisse senetleri içinde tuttıkları pay, bir yıl içinde %33'ten %37'ye çıkmıştır. Karşılığında, yabancı fonların payında hemen hemen denk bir düşüş meydana gelmiştir. Yabancı bireysel yatırımcıların portföy değerlerinde önemli bir değişiklik görülmemektedir.

En belirgin artış yabancı tüzel kişilerdedir.

Ülkemizde hisse senedine yatırım yapan fonların boyutunun küçüklüğü tabloda açıkça görülmektedir. Yerli fonlar, toplam 801 milyon YTL tutarındaki hisse senedi portföyleri ile toplam hisse senetlerinin %1,1'ini ellerinde bulundurmaktadırlar. Bu oran önceki sene de hemen hemen aynı seviyede idi.

Toplam hisse senetlerinin sadece %1,1'i yerli yatırım fonlarındadır.

2005 yılı başına kadar hisse senedi piyasasındaki önemli ağırlık yerli bireysel yatırımcıdaydı. Fakat bu durum 2005 yılından itibaren değişmiş, yabancı fon ve tüzel yatırımcıların payı daha ağırlıklı hale gelmiştir.

Yerli gerçek kişilerin toplam hisse senetlerindeki payları 2004 yılı sonunda %33 iken, 2005 yılı sonunda %22'ye, 2006 sonunda ise %21'e gerilemiştir. 2005 yılında hisse senedi piyasasında yaşanan yükselişi satış fırsatı olarak değerlendiren yerli bireysel yatırımcılar, 2006 yılında önemli bir portföy değişikliği yapmamışlardır.

Yerli bireysel yatırımcıların ağırlığı oldukça azalmıştır.

PORTFÖY BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE YATIRIMCILAR

Bu bölümdeki tablolarda, yatırımcı gruplarının her biri kendi içinde portföy büyüklüklerine göre sıralanmıştır. Ardından, portföy büyüklüğünde onuncu, yüzüncü vb. sıradaki yatırımcılar belirlenerek sınıflandırmalar yapılmıştır.

10 yerli fonun 278 milyon YTL, 10 yabancı fonun ise 5,8 milyar YTL portföyü vardır.

Aşağıdaki tabloda yatırım fonları yerli ve yabancı olarak iki kategoriye ayrılmış, her biri kendi içinde sıralanmıştır. 206 adet yerli fonun portföy büyüklüğü toplamı 801 milyon YTL, 988 adet yabancı fonun ise 20,6 milyar YTL'dir. Yerli fonlar içinde portföyü en büyük olan ilk 10 fon, 278 milyon YTL'lik hisse senedi portföyü taşımaktadır. Yabancı fonlardaki ilk 10 ise 5,8 milyar YTL'lik portföye sahiptir.

Portföy Büyüklüklerine Göre Yatırım Fonları Sıralaması (2006)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn.YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)
10	278	10	5.775
100	774	100	15.001
206	801	988	20.608

Kaynak: MKK

Türkiye'de 1.889 şirketin hisse senedi portföyü bulunmaktadır.

Banka, aracı kurum, holding gibi tüzel yatırımcıların portföylerine bakıldığında, fonlara nazaran daha dengeli bir yapı görülmektedir. İlk 10 yerli şirketin hisse senedi portföyleri 4,8 milyar YTL iken, ilk 10 yabancı kurumun 8,3 milyar YTL'dir. Türkiye'de toplam 1.889 şirketin hisse senedi portföyü bulunmaktadır.

Portföy Büyüklüklerine Göre Tüzel Yatırımcılar Sıralaması (2006)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn.YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)
10	4.823	10	8.291
100	7.572	100	20.655
1.000	7.927	1.000	28.112
1.889	7.927	1.180	28.112

Kaynak: MKK

Bireysel yatırımcılarda durum doğal olarak daha farklıdır. Hisse senedi yatırımı olan yerli yatırımcı sayısı 920.000'e yakınken, yabancı yatırımcı sayısı 3.800 civarındadır.

Yabancı bireysel yatırımcıların toplam portföyleri 187 milyon YTL iken, ilk 10 kişide 95 milyon YTL değerinde hisse senedi bulunmaktadır.

10 yerli yatırımcı 1,3 milyar YTL'lik portföye sahipken...

Yerli bireysel yatırımcıların toplam hisse senedi portföyleri 15,7 milyar YTL'dir. İlk 10 kişide ise 1,3 milyar YTL'lik hisse senedi bulunmaktadır. Bu gruptaki kişilerin ortalama hisse senedi portföyü 130 milyon YTL'dir.

...419.000 kişinin portföyü 13 milyon YTL'dir.

Bireysel yatırımcılarda, en düşük portföye sahip olanlar da ilginç sonuçlar vermektedir. 500.000'inci ile 918.787'nci kişi arasındaki 418.787 kişinin toplam hisse senedi portföyleri 13 milyon

YTL'dir. Bu grupta ortalama hisse senedi yatırımının değeri 30 YTL'dir.

Portföy Büyüklüklerine Göre Bireysel Yatırımcılar Sıralaması (2006)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn.YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)
10	1.299	10	95
100	2.937	100	150
1.000	5.500	1.000	183
10.000	9.349	3.816	187
100.000	14.026		
500.000	15.718		
918.787	15.731		

Kaynak: MKK

Diğer yatırımcılar, vakıflar, kooperatifler gibi kurumları ifade etmekte olup, yerli yatırımcı tarafında önemli bir büyüklüğe sahiptirler. Bu kategorideki ilk 10 yatırımcının 1,4 milyar YTL'lik hisse senedi bulunmaktadır. Yabancı yatırımcılar tarafında yer alan tutarlar ise ihmal edilecek boyutlardadır.

Diğer kategorisindeki 10 yatırımcının 1,4 milyar YTL'lik portföyü vardır.

Portföy Büyüklüklerine Göre Diğer Yatırımcılar Sıralaması (2006)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn.YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)
10	1.374	10	33
100	1.555	17	33
180	1.555		

Kaynak: MKK

MKK'da sadece yerli yatırım ortaklıkları ayrı bir kategori olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla yabancılar hakkında bir veri bulunmamaktadır. Toplam 37 tane yatırım ortaklığında 281 milyon YTL tutarında hisse senedi bulunmakta olup, ilk 10 tanesi bu toplamın %76'sını elinde tutmaktadır.

Yatırım ortaklıklarında 281 milyon YTL'lik hisse senedi bulunmaktadır.

Portföy Büyüklüklerine Göre Yatırım Ortaklıkları Sıralaması (2006)	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn.YTL)
10	214
37	281

Kaynak: MKK

Portföy büyüklüklerine başka bir açıdan da bakmak mümkündür. Belirli portföy büyüklüğü dilimlerine göre yatırımcı sayıları ve sahip oldukları portföy değerleri ileriki tablolarda sunulmaktadır. Yatırımcı kategorileri önceki bölümlerdeki gibi belirlenmiştir.

78 fonun hisse senedi portföyü ihmal edilecek boyuttur.

Yatırım fonlarına bakıldığında, 29 yerli, 49 yabancı fonun portföylerinde 10.000 YTL'den az hisse senedi bulunduğu görülmektedir. Bunların sahip olduğu portföyler ihmal edilecek boyuttur.

714 yabancı fon MKK'daki hisse senetlerinin %27'sine sahiptir.

206 yerli fonun 97'sinde 1 milyon YTL'nin üzerinde hisse senedi bulunmaktadır. Bu 97 fonun toplam portföy değeri 771 milyon YTL'dir. 1 milyon YTL'nin üzerinde hisse senedi portföyü olan 714 yabancı fonun toplam portföy büyüklüğü ise 20,5 milyar YTL'dir.

Portföy Dilimlerine Göre Yatırım Fonları (2006)						
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)
0,01-10.000	29	0	49	0	78	0
10.001-50.000	12	0	10	0	22	1
50.001-100.000	7	1	18	1	25	2
100.001-500.000	36	10	110	29	146	40
500.001-1.000.000	25	19	87	66	112	85
>1.000.001	97	771	714	20.511	811	21.282
Toplam	206	801	988	20.608	1.194	21.409

Kaynak: MKK

1.200 yerli şirketin ortalama portföyü 1.000 YTL'dir.

1.889 yerli şirketin 1.202'sinde 10.000 YTL'den az hisse senedi bulunmaktadır. Toplam portföy değeri 1,2 milyon YTL olup, bu grupta şirket başına ortalama 1.000 YTL'lik hisse senedi yatırımı yapıldığına işaret etmektedir.

966 şirket MKK'daki hisse senetlerinin %48'ine sahiptir.

1 milyon YTL'yi aşan yatırımlar incelendiğinde, 204 yerli şirketin 7,8 milyar YTL'lik, 762 yabancı şirketin ise 28 milyar YTL'lik portföyleri olduğu görülmektedir. Toplam 966 şirket, İMKB'deki toplam hisse senetlerinin %48'ine sahiptir.

Portföy Dilimlerine Göre Tüzel Yatırımcılar (2006)						
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)
0,01-10.000	1.202	1	163	0	1.365	1
10.001-50.000	182	4	42	1	224	6
50.001-100.000	78	6	30	2	108	8
100.001-500.000	154	40	108	31	262	71
500.001-1.000.000	69	49	75	54	144	104
>1.000.001	204	7.826	762	28.024	966	35.850
Toplam	1.889	7.927	1.180	28.112	3.069	36.039

Kaynak: MKK

İMKB'deki yerli ve yabancı toplam 922.600 bireysel yatırımcının 15,9 milyar YTL'lik portföyleri bulunmaktadır. Bu tutar İMKB'deki toplam hisse senetlerinin %21'ine denk gelmektedir.

919.000 kişi civarındaki yerli yatırımcıların portföyleri 15,7 milyar YTL iken, 3.800 yabancı gerçek kişinin portföyü 187 milyon YTL'dir. Yerli yatırımcının ortalama hisse senedi portföyü 17.122 YTL, yabancı bireylerinki ise bunun yaklaşık üç katı, 48.928 YTL'dir.

Yabancı bireylerin ortalama yatırımı yerli bireylerin yaklaşık üç katıdır.

Alt kırımlara inildiğinde, ortalama portföy büyüklükleri önemli ölçüde değişmektedir. Öncelikle yerli yatırımcıların %83'ünün (767.000 kişi) portföylerinin 10.000 YTL'nin altında olduğunu belirtmek gerekir. Bu gruptaki yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü 1.318 YTL'dir.

Yerli bireylerin %83'ünün portföyü 10.000 YTL'nin altındadır.

Portföy Dilimlerine Göre Bireysel Yatırımcılar (2006)						
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)
0,01-10.000	767.165	1.011	2.967	5	770.132	1.016
10.001-50.000	110.184	2.435	540	12	110.724	2.448
50.001-100.000	20.648	1.441	128	9	20.776	1.450
100.001-500.000	17.357	3.468	140	28	17.497	3.496
500.001-1.000.000	2.016	1.392	16	11	2.032	1.403
>1.000.001	1.417	5.984	25	121	1.442	6.105
Toplam	918.787	15.731	3.816	187	922.603	15.918

Kaynak: MKK

Hisse senedi portföyü 1 milyon YTL'nin üzerinde olan 1.417 yerli yatırımcı, yaklaşık 6 milyar YTL'lik portföy taşımaktadır. İMKB'deki tüm hisse senetlerinin %8'ine sahip olan bu gruptaki yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü 4,2 milyon YTL'dir.

1.417 yerli kişi 6 milyar YTL'lik portföy taşımaktadır.

1 milyon YTL'nin üzerinde hisse senedi portföyüne sahip olan 25 yabancı yatırımcı ile beraber bu kategorideki yatırımcı sayısı 1.442 olmaktadır. 2005 yılında, 1 milyon YTL'nin üzerinde hisse senedi portföyü olan yerli ve yabancı 1.392 kişi vardı. 2006'da bu gruba 50 kişi eklenmiştir.

1 milyon YTL üzerinde portföyü olanlara 50 kişi daha eklenmiştir.

Portföy Dilimlerine Göre Diğer Yatırımcılar (2006)						
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)
0,01-10.000	63	0	5	0	68	0
10.001-50.000	31	1	2	0	33	1
50.001-100.000	12	1	1	0	13	1
100.001-500.000	22	5	2	0	24	5
500.001-1.000.000	9	7	4	3	13	10
>1.000.001	43	1.542	3	29	46	1.571
Toplam	180	1.555	17	33	197	1.588

Kaynak: MKK

Diğer kategorisindeki 180 yerli yatırımcının portföyü, 1,6 milyar YTL'dir. Bu yatırımcılardan 43'ü 1 milyon YTL üzerinde portföy

taşımakta olup, neredeyse Diğer Yatırımcı kategorisinin tamamını oluşturmaktadır.

Yatırım ortaklıklarında, 37 kurumun toplam 281 milyon YTL'lik hisse senedine sahip olduğu, bunun da tamamına yakını 30 yatırım ortaklığının taşıdığı görülmektedir.

Portföy Dilimlerine Göre Yatırım Ortaklıkları (2006)		
Piyasa Değeri (YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)
0,01-10.000	3	0
100.001-500.000	1	0
500.001-1.000.000	3	2
>1.000.001	30	278
Toplam	37	281

Kaynak: MKK

YAŞ GRUPLARINA GÖRE YATIRIMCILAR

İlk defa 5 yıllık yaş grupları açıklanmaktadır.

Bu bölümde yaş gruplarına göre sınıflandırma yapıldığından, sadece bireysel yatırımcılar dikkate alınmaktadır. MKK, bu sene ilk defa yaş gruplarını 5'er yıllık dönemler halinde ayırmıştır. Önceki yıllarda yaş grupları 20'şer yıllık dilimlere ayrılmıştı. İlk tabloda yatırımcı sayıları ele alınırken, sonraki tabloda portföy büyüklükleri incelenmektedir.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Sayısı (2006)				
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam	Dağılım
0-19	3.806	24	3.830	0,4%
20-24	12.909	62	12.971	1,4%
25-29	62.321	206	62.527	6,8%
30-34	121.804	460	122.264	13,3%
35-39	148.752	542	149.294	16,2%
40-44	146.830	551	147.381	16,0%
45-49	132.410	539	132.949	14,4%
50-54	108.413	430	108.843	11,8%
55-59	73.638	355	73.993	8,0%
60-64	44.683	278	44.961	4,9%
65-69	27.584	172	27.756	3,0%
70-74	17.172	101	17.273	1,9%
75+	18.465	96	18.561	2,0%
Toplam	918.787	3.816	922.603	100,0%

Kaynak: MKK

Yatırımcıların üçte biri 35-44 yaş aralığındadır.

35-39 yaş grubu, yatırımcı sayısının en yoğun olduğu gruptur. Yatırımcıların %60'ı da 30-49 yaş arasındaki 20 yıllık dilimde yer almaktadır. Yerli ve yatırımcı kategorilerindeki dağılımlar benzer şekildedir.

Portföy değerlerine bakıldığında, yoğunlaşmanın biraz daha üst yaş gruplarına çıktığı görülmektedir. Örneğin yatırımcı sayısının %60'ını oluşturan 30-49 yaş grubu, hisse senedi portföylerinin

%44'ünü ellerinde tutmaktadır. 40-59 yaş arasındaki grup ise, bireysel hisse senetlerinin %52'sine sahiptir.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Portföy Değeri (2006-mn. YTL)				
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam	Dağılım
0-19	107	0	107	0,7%
20-24	137	3	140	0,9%
25-29	440	2	442	2,8%
30-34	931	4	935	5,9%
35-39	1.572	12	1.584	10,0%
40-44	2.196	13	2.209	13,9%
45-49	2.295	22	2.317	14,6%
50-54	2.088	50	2.137	13,4%
55-59	1.596	46	1.642	10,3%
60-64	1.785	14	1.799	11,3%
65-69	785	12	797	5,0%
70-74	839	3	842	5,3%
75+	962	5	967	6,1%
Toplam	15.731	187	15.918	100,0%

Kaynak: MKK

60 yaş üstü grup, toplam yatırımcıların sayıca %12'sini oluştururken, bireylerin sahip olduğu hisse senetlerinin %28'ini ellerinde tutmaktadır. 30 yaş altındaki grup ise bireysel portföylerin %4,3'üne sahiptir.

60 yaş üstü, hisse senetlerinin %28'ine sahiptir.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Ortalama Portföy Değeri (2006-mn. YTL)			
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Genel Ortalama
0-19	28.012	10.659	27.904
20-24	10.595	53.073	10.798
25-29	7.054	9.611	7.063
30-34	7.644	8.597	7.647
35-39	10.569	22.481	10.612
40-44	14.954	23.519	14.986
45-49	17.331	41.355	17.428
50-54	19.256	115.520	19.637
55-59	21.680	128.255	22.191
60-64	39.958	50.086	40.020
65-69	28.449	71.470	28.715
70-74	48.833	29.816	48.722
75+	52.073	55.858	52.092
Toplam	17.122	48.928	17.253

Kaynak: MKK

Ortalama portföy değerleri resmi daha da netleştirmektedir. Örneğin 25-29 yaş grubunda ortalama hisse senedi portföyü 7.063 YTL iken 75 yaş üstü grupta bu rakam 52.092 YTL'ye çıkmaktadır.

En varlıklı grup 75 yaş üzerindedir.

En düşük ortalama portföy değerleri 25-34 arasındaki grupta görülmektedir. En yüksek portföye sahip grup ise 50-59 yaş grubundaki yabancı bireylerdir.

Yaşla beraber portföy büyüklüğü artmaktadır.

Tabloda görülen genel eğilime bakıldığında, yaşla beraber ortalama portföy büyüklüğünün de arttığı izlenmektedir.

VATANDAŞLIK VE CİNSİYET GRUPLARINA GÖRE YATIRIMCILAR

Bu bölümde bireysel yatırımcılar cinsiyetlerine ve uyruklarına göre sınıflandırılmışlardır.

Toplam 922.600 bireysel yatırımcının 672.000'i erkek, 250.000'i kadındır. Erkeklerin yaklaşık 670.000'i yerli, 2.700'ü yabancıdır.

Yatırımcıların %73'ü erkektir.

Hisse senedi yatırımı olan tüm bireysel yatırımcıların %73'ü erkektir. Yerli ve yabancı yatırımcılarda cinsiyet dağılımı benzerdir.

Vatandaşlık ve Cinsiyet Gruplarına Göre Yatırımcılar	Yerli		Yabancı		Toplam		Genel
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
Yatırımcı Sayısı	669.710	249.077	2.678	1.138	672.388	250.215	922.603
Yatırımcı Sayısı Oranı	72,6%	27,0%	0,3%	0,1%	72,9%	27,1%	100,0%
Portföy Değeri (mn.YTL)	12.348	3.383	141	45	12.490	3.428	15.918
Portföy Değeri Oranı	77,6%	21,3%	0,9%	0,3%	78,5%	21,5%	100,0%
Ortalama Portföy Değeri	18.438	13.581	52.793	39.834	18.575	13.701	17.253

Kaynak: MKK

Ancak portföylerin %79'u erkeklere aittir.

Ancak erkekler portföylerin %79'una sahiptir. Dolayısıyla kadın yatırımcıların ortalama hisse senedi yatırımları daha düşüktür. Tablonun en alt satırına bakıldığında bu durum daha açık olarak görülmektedir. Erkeklerin ortalama portföyü 18.575 YTL iken kadınlarınki 13.700 YTL'dir. Yabancı yatırımcılarda da erkekler lehine benzer boyutta bir fark bulunmaktadır.

İKAMETGÂHA GÖRE YATIRIMCILAR

Bu bölümde yatırımcılar yerleşim yerlerine göre sıralanmıştır. Tabloda "Yurtdışı" olarak gösterilenler, yurtdışında yerleşik T.C. vatandaşları ile yabancı uyruklu kişileri kapsamaktadır.

Bu bölümdeki yatırımcılar yerleşim yerlerine göre sıralanmıştır. Tabloda "Yurtdışı" olarak gösterilenler, yurtdışında yerleşik T.C. vatandaşları ile yabancı uyruklu kişileri kapsamaktadır.

İleriki tabloda iller, toplam hisse senedi portföylerine göre sıralanmıştır. Diğer bir deyişle, gerçek kişi-tüzel kişi ayrımı yapılmadan, toplam hisse senedi yatırımı en çok olan illeri göstermektedir.

Tüm yatırımcıların %33'ü, tüm senetlerin %25'i İstanbul'dadır.

İstanbul diğer illere göre açık bir farkla öndedir. İstanbul'daki yatırımcılar, hisse senedi olan toplam yatırımcıların %33'ünü oluşturmakta, toplam hisse senedi portföylerinin ise %25'ini

ellerinde bulundurmaktadırlar. Önceki sene bu oran %23 idi. İstanbul'un ağırlığı 2006 yılında biraz daha artmıştır.

Toplam Yatırımcı Portföy Değerine Göre Sıralanmış İlk 10 İl				
İl Adı	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Oranı	Portföy Değeri Oranı
İSTANBUL	303.644	18.978	32,8%	25,2%
ANKARA	108.946	2.324	11,8%	3,1%
İZMİR	92.380	1.549	10,0%	2,1%
ADANA	23.347	891	2,5%	1,2%
BURSA	35.212	524	3,8%	0,7%
ANTALYA	25.476	277	2,7%	0,4%
HATAY	8.223	231	0,9%	0,3%
KOCAELİ	18.748	190	2,0%	0,3%
BALIKESİR	19.757	178	2,1%	0,2%
MERSİN	16.066	164	1,7%	0,2%
İlk 10 İl Toplamı	651.799	25.305	70,3%	33,6%
Diğer 71 İl Toplamı	268.458	2.486	29,0%	3,3%
Yurtiçi Toplam	920.257	27.792	99,3%	36,9%
Yurtdışı Toplam	6.843	47.444	0,7%	63,1%
Genel Toplam	927.100	75.235	100,0%	100,0%

Kaynak: MKK

Buradaki sıralamaya göre, yatırımcıların %70'i ilk 10 ilde yaşamakta, toplam hisse senetlerinin ise %34'ünü ellerinde bulundurmaktadırlar. Kalan 71 ilde ise yatırımcıların %29'u ikâmet etmekte olup bunların sahip oldukları hisse senetleri, toplamın ancak %3'ünü oluşturmaktadır.

Tüm yatırımcıların %70'i 10 ilde yaşamaktadır.

Yurtdışında yerleşik yatırımcıların farkı burada da görülmektedir. Toplam 6.843 gerçek ve tüzel yatırımcı, toplam hisse senetlerinin %63'üne sahiptir. Önceki sene de bu oran aynı seviyelerdeydi.

Yabancı yatırımcılar hariç tutularak, sadece yurtiçi yatırımcıların dağılımı da incelenebilir. Sadece yurtiçinde yerleşikler baz alınır, toplam yatırımcıların %71'ini barındıran ilk 10 ildeki yatırımcılarda hisse senetlerinin yaklaşık %91'inin bulunduğu görülmektedir. Diğer 71 il, yurtiçi hisse senedi yatırımlarının %9'unu temsil etmektedir.

10 ilde yurtiçindeki senetlerin %91'i bulunmaktadır.

Toplam hisse senedi portföyü en düşük olan iki il, Muş ve Ardahan'dır. Muş'ta toplam 487 yatırımcının 1,6 milyon YTL tutarında hisse senedi yatırımı bulunurken, Ardahan'daki 365 yatırımcının 1,6 milyon YTL'lik hisse senedi portföyü vardır.

Hisse senedi yatırımı en düşük iller Muş ve Ardahan'dır.

Yukarıdaki tablo gerçek ve tüzel bütün yatırımcıları içermektedir. Ancak, aşağıdaki tablolarda sadece bireysel yatırımcılar dikkate alınmaktadır. Toplam portföy değerinden izleneceği üzere ilk tabloda 75,2 milyar YTL tutarında bir hisse senedi portföyünün dağılımı incelenmişken, aşağıdaki tabloda 15,9 milyar YTL'lik bireysel yatırımcı portföyleri incelenmektedir.

Bireysel Yatırımcı Portföy Değerine Göre Sıralanmış İlk 10 İl				
İl Adı	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (mn. YTL)	Yatırımcı Oranı	Portföy Değeri Oranı
İSTANBUL	302.237	8.886	32,8%	55,8%
İZMİR	92.221	1.419	10,0%	8,9%
ANKARA	108.699	1.386	11,8%	8,7%
BURSA	35.159	470	3,8%	3,0%
ADANA	23.309	303	2,5%	1,9%
ANTALYA	25.446	268	2,8%	1,7%
KOCAELİ	18.723	189	2,0%	1,2%
BALIKESİR	19.734	171	2,1%	1,1%
MERSİN	16.049	164	1,7%	1,0%
KAYSERİ	7.415	146	0,8%	0,9%
İlk 10 İl Toplamı	648.992	13.402	70,3%	84,2%
Diğer 71 İl Toplamı	268.841	2.285	29,1%	14,4%
Yurtiçi Toplam	917.833	15.687	99,5%	98,5%
Yurtdışı Toplam	4.770	231	0,5%	1,5%
Genel Toplam	922.603	15.918	100,0%	100,0%

Kaynak: MKK

İstanbullu yatırımcılar bireysel portföylerin %56'sına sahiptir.

Burada, il bazındaki ağırlıklar ve sıralamalar da değişmektedir. Örneğin toplam yatırımcıların %33'ünün yaşadığı İstanbul'da tüm hisse senedi portföylerinin %25'i bulunmaktayken, yukarıdaki tabloda bireysel yatırımcı portföylerinin %56'sını içerdiği görülmektedir.

Hatay'da 10 şirketin portföyü bireylerden fazladır.

İllerin sıralamasında ise ilk beş şehir içinde İzmir'le Ankara, Adana ile de Bursa yer değiştirmektedir. Ayrıca ilk tabloda yedinci sırada yer alan Hatay, bireysel yatırımcı bazında ilk ona girememektedir. Çünkü Hatay'da yerleşik 10 şirket 130 milyon YTL'lik hisse senedi portföyü taşırken, Hataylı bireysel yatırımcıların portföyü 100 milyon YTL'dir.

Bireysel Yatırımcı Oranına Göre İlk 10 İl			
İl Adı	Nüfus 2006T*	Bireysel Yatırımcı/ Yatırımcı	Nüfus
KARABÜK	200.508	13.441	6,7%
İSTANBUL	11.622.257	302.237	2,6%
İZMİR	3.709.260	92.221	2,5%
ANKARA	4.386.410	108.699	2,5%
BALIKESİR	1.100.771	19.734	1,8%
UŞAK	330.618	5.870	1,8%
ZONGULDAK	558.645	9.574	1,7%
MUĞLA	793.785	13.115	1,7%
DENİZLİ	882.938	13.656	1,5%
YALOVA	185.266	2.810	1,5%
İlk 10 İl	23.770.458	581.357	2,4%
Diğer 71 İl	49.203.542	341.246	0,7%
Genel Toplam	72.974.000	922.603	1,3%

Kaynak: MKK, TÜİK

*: 2006 yılı nüfus projeksiyonu TÜİK'ten alınmıştır.

Yatırımcı sayıları ile ilgili bakılabilecek bir diğer gösterge de, illerde nüfusa oranla ne kadar hisse senedi yatırımcısının ikamet

ettiğidir. Yukarıdaki tabloda bu kritere göre bir sıralama yapılmıştır. Bu sıralama bir ölçüde, illerdeki hisse senedi kültürünün yaygınlığının bir göstergesidir. Buna göre Karabük, nüfusa oranla en fazla hisse senedi yatırımcısının bulunduğu ildir. İkinci sıradaki İstanbul'a kıyasla önemli bir farkla öndedir. Bu durumun Kardemir hisse senedi sahipliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yatırımcı sayıları, portföy değerleri gibi hemen her kriterde öne çıkan İstanbul, Ankara ve İzmir'in, nüfuslarına oranla %2,5 seviyesinde hisse senedi yatırımcıları olduğu görülmektedir. Bu üç ilin ardından, yatırımcı oranı %1,8'e inmektedir.

2005 yılında yatırımcı oranı açısından ikinci sırada olan Ankara, 2006 yılında dördüncü sıraya düşmüştür. Ankara'da yerleşik yatırımcı sayısı 2006 yılında 106.500'den 108.700'e çıkmış olsa da, İzmir ve İstanbul'daki yatırımcı sayısı artış hızı daha yüksek olmuştur.

Genel toplamlara bakıldığında, ilk 10 ilin ortalama yatırımcı oranının %2,4 olduğu, fakat diğer 71 ildeki yatırımcı oranının %0,7 seviyesinde kaldığı görülmektedir. Tüm Türkiye'de ise hisse senedi yatırımcısı sayısı nüfusun %1,3'üne denk gelmektedir.

Bu tablodaki illerin bir kısmı, örneğin Muğla, Denizli ve Yalova, diğer sıralamalarda ilk 10'a girmeyen illerendir. Bu illerde toplam yatırımcı sayısı veya toplam portföy değeri çok yüksek seviyelerde değildir. Fakat nüfuslarının görece daha yüksek bir oranı, hisse senedi yatırımı yapmış veya hisse senedine aşına olduğundan, bu illerde hisse senedi kültürünün daha yaygın olduğu düşünülmektedir.

Nüfusa oranla en düşük yatırımcı sayıları ise Şanlıurfa, Ağrı ve Muş'tadır. 1,7 milyon nüfuslu Şanlıurfa'da hisse senedi yatırımı olan sadece 2.023 yatırımcı bulunmaktadır.

İllerin yatırımcı sayısı ve portföy büyüklüğü açısından ne derece "varlıklı" olduklarının ardından, kişi başı ortalama portföy büyüklüklerine bakarak "varlıklı" yatırımcıların bulunduğu illeri de tespit etmek mümkündür.

Ortalama portföy değerleri, illerin bireysel yatırımcı portföy değerlerinin bireysel yatırımcı sayılarına bölünmesi suretiyle elde edilmiştir. Buradaki ortalama, kişi başı hisse senedi yatırımı ifade etmektedir. Bireysel yatırımcıların ortalama hisse senedi portföylerinin büyüklüğü 17.250 YTL seviyesindedir. Fakat burada yurtdışı yerleşiklerle yurtiçi yerleşik yatırımcılar arasında önemli bir fark vardır. Yurtdışında yaşayan yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü 48.500 YTL'dir.

Nüfusa oranla yatırımcı sayısı, hisse senedi kültürünün yaygınlığının göstergesidir.

Üç büyük ilde, nüfuslarının %2,5'i kadar yatırımcı bulunmaktadır.

Ankara sıralamada geriye düşmüştür.

Türkiye'de yatırımcı oranı %1,3'tür.

Şanlıurfa'da 1,7 milyon nüfusa karşın 2.000 yatırımcı bulunmaktadır.

"Varlıklı" illerle "varlıklı yatırımcıların bulunduğu iller" farklı olabilmektedir.

Yurtiçi yerleşiklerin ortalama portföyü 17.250 YTL, yurtdışı yerleşiklerin 48.500 YTL'dir.

**Kişi başı yatırımda İstanbul'u
Kayseri ve Rize takip
etmektedir.**

Ortalama bireysel hisse senedi yatırımı en yüksek olan il İstanbul'dur. İstanbullu yatırımcılar ortalama 29.400 YTL'lik hisse senedi portföylerine sahiptirler. İkinci sırada ise 19.600 YTL'lik yatırımla Kayserili yatırımcılar gelmektedir. Rize de 16.000 YTL'ye yakın ortalama yatırımla, görece yüksek portföy taşıyan yatırımcılar barındırmaktadır.

Bireysel Yatırımcı Ortalama Portföy Değerine Göre Sıralanmış İlk 10 İl			
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (YTL)	Ort. Portföy Değeri (YTL)
İSTANBUL	302.237	8.886	29.400
KAYSERİ	7.415	146	19.635
RİZE	2.331	37	15.870
İZMİR	92.221	1.419	15.387
BURSA	35.159	470	13.356
ADANA	23.309	303	12.998
ANKARA	108.699	1.386	12.755
GAZİANTEP	5.970	75	12.592
ÇORUM	3.459	42	12.109
HATAY	8.212	99	12.094
İlk 10 İl Toplamı	589.012	12.863	21.838
Diğer 71 İl Toplamı	328.821	2.824	8.588
Yurtiçi Toplam	917.833	15.687	17.091
Yurtdışı Toplam	4.770	231	48.438
Genel Toplam	922.603	15.918	17.253

Kaynak: MKK

Burada da ilk 10 il ile geri kalan 71 il arasında önemli bir yoğunlaşma farkı görülmektedir. Kişi başına ortalama hisse senedi yatırımına göre sıralanmış ilk 10 ilin genel ortalaması kişi başına 22.000 YTL'ye yakın iken, kalan 71 ilde kişi başına ortalama hisse senedi yatırımı 8.600 YTL'dir.

**Kişi başına en düşük yatırım
Muş ve Bingöl'dedir.**

En düşük kişi başı portföy değeri ise Muş ve Bingöl'dedir. İki ilde de yatırımcıların ortalama hisse senedi portföy büyüklüğü 3.300 YTL civarındadır.

**MKK'da geniş bir yatırımcı
veri seti bulunmaktadır.**

YATIRIMCI ANALİZİ DEĞERLENDİRME

Kasım 2005'te Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) faaliyete geçmiş ve hisse senetleri ile beraber yatırım fonlarının da kaydileştirilmesini başlatmıştır. Böylece MKK'da sicil kaydı olan yatırımcı sayısı hızla artmış, yatırımcı kitlesi ile ilgili daha geniş bir veri seti oluşmuştur. Ancak bu verilerden sadece hisse senedi yatırımcısına ait olanlar yayınlanmaktadır. Diğer verilerin de uygun bir şekilde açıklanması ile yatırımcı analizleri daha rafine bir hale gelecektir. Bununla beraber MKK, bu yıl için yayınladığı veri şablonlarını değiştirmiş, daha tutarlı ve kolay analiz edilebilir bir yapıya kavuşturmuştur.

2006 yılında hisse senedi yatırımı olan toplam hesap sayısı, 2000 yılından itibaren ilk defa, küçük bir oranda da olsa

artmıştır. Uzun bir dönemdir sürmekte olan düşüş trendi, 2006 yılında durmuş görünmektedir.

Yerli ve yabancı yatırımcıların hesap sayıları artmıştır. Özellikle yabancı fon ve tüzel yatırımcı sayısında önemli artışlar görülmüştür.

Saklaması yapılan hisse senetlerinin değeri %7 artışla 75 milyar YTL'ye ulaşmıştır. Yabancıların saklama payı 2005 yılına göre değişmeyerek %65'te kalmıştır.

Portföy değeri en yüksek 10 bireysel yatırımcıda toplam 1,3 milyar YTL'lik hisse senedi bulunurken, sıralamanın en altındaki 419.000 yatırımcıda 13 milyon YTL tutarında hisse senedi bulunmaktadır.

Bireysel yatırımcıların %83'ünün hisse senedi yatırımları 10.000 YTL'nin altındadır. Bu yatırımcıların ortalama portföy değeri ise 1.300 YTL civarındadır. Tüzel yatırımcıların ise %45'i 10.000 YTL'den az portföye sahip olup ortalama portföy değerleri 1.000 YTL'ye yakındır.

En kalabalık yatırımcı grubunu 35-39 yaş arasındaki yatırımcılar oluştururken, kişi başı hisse senedi portföyü en yüksek grup 75 yaş üzerindedir.

Toplam yatırımcıların %73'ü erkektir. Erkeklerin ortalama hisse senedi portföyü kadınlardan %36 fazladır.

Toplam yatırımcıların %33'ü İstanbul'da yerleşik olup toplam hisse senetlerinin %25'ine sahiptirler. Yurtdışı yatırımcılar hariç tutulursa, İstanbullu yatırımcılarda tüm yurtiçi senetlerin %56'sının bulunduğu görülmektedir.

Nüfusa oranla en fazla yatırımcının bulunduğu il Karabük'tür. Kişi başına ortalama hisse senedi yatırımı göz önüne alındığında, İstanbul'un ardından Kayseri ve Rizeli yatırımcılar gelmektedir.

Hesap sayıları artmıştır.

Yabancı payı değişmemiştir.

10 kişide 1,3 milyar YTL'lik hisse senedi bulunmaktadır.

En varlıklı grup 75 yaş üzerindedir.

Yatırımcıların %73'ü erkektir.

İstanbul'un çok önemli bir ağırlığı vardır.

Kayseri ve Rizelilerin kişi başı portföyleri yüksektir.

YABANCI YATIRIMCILAR

Yabancı yatırımcıların varlığı ve boyutu, ülkenin sermaye piyasasının güvenilirliğinin göstergesidir.

İMKB’de yabancı yatırımcıların saklama payı üç yılda %51’den %68’e...

...işlem hacmindeki payları ise %9’dan %20’lere çıkmıştır.

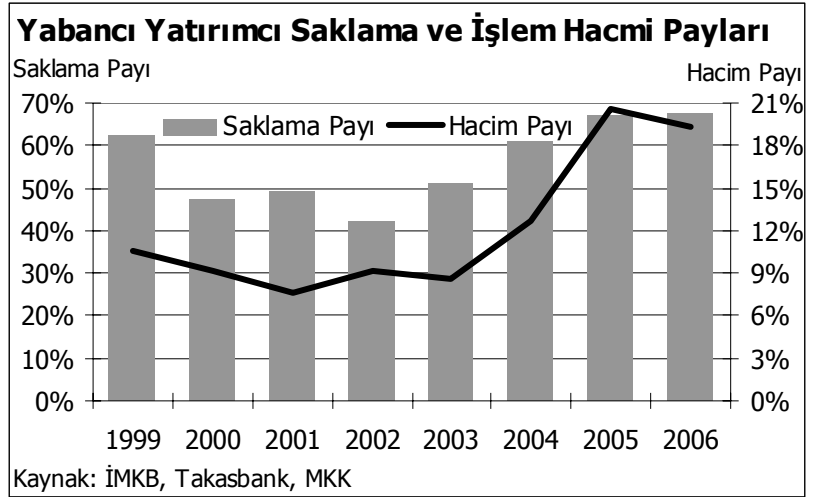
Yerli yatırımcılar likiditenin %80’ini oluşturmaktadır.

Yabancı yatırımcılar, bir ülkenin sermaye piyasasında yatırımcı tabanını genişletmenin yanı sıra yeni sermaye akışı sağlamaları açısından da önemli olmaktadır. Yabancı yatırımcıların varlığı ve boyutu, ülkenin sermaye piyasasının güvenilirliğinin de bir göstergesidir.

Hisse senetleri piyasasında yabancı yatırımcıların hem önemli bir payı bulunmakta, hem de bu pay hızla artmaktadır. 2006 sonu itibarı ile yabancı yatırımcılar, İMKB şirketlerinin halka açık kısmının %68’ine sahiptirler. Bu oran 2003 sonunda %51, 2004 sonunda %61, 2005 sonunda %67 idi. Son iki yıldır yerli yatırımcıların payı, dolaşımdaki senetlerin üçte biri seviyesinde seyretmektedir.

İMKB verilerine göre, yabancı yatırımcıların işlem hacmindeki payı 2003 yılında %9 iken, 2004 yılında hızlı bir artış göstererek %13’e çıkmış, 2005 yılında da %21’e ulaşmıştır. 2006 yılında ise küçük bir gerilemeyle %19 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Son iki yıldır yabancıların işlem hacmindeki payları, verilerin yayınlanmaya başladığı son 10 yıllık dönemin en yüksek oranındadır. Fakat, yine de işlem hacminin %80’ine yakını yerli yatırımcılar tarafından yapılmaya devam etmektedir. Kısacası yerli yatırımcılar, hisse senetlerinin üçte birini ellerinde tutmakta, fakat likiditenin %80’ini sağlamaktadır.

Yabancı Yatırımcı Portföy Büyüklükleri

2006’da yabancı portföylerindeki hızlı artış durmuştur.

Dolar bazında rakamlara bakıldığında, 1999-2002 döneminde yabancı yatırımcıların portföy büyüklüğü ve işlem hacimlerinin önemli ölçüde azaldığı gözlenmektedir. Fakat 2003 yılından itibaren trend hızla tersine dönmüş, 2004 ve 2005 yıllarında da büyüklükler katlanarak artmıştır. 2006 yılına gelindiğinde ise artış durmuştur.

2006 yılında yabancı yatırımcıların dolar bazında saklama bakiyeleri %4, işlem hacimleri %6 oranında artmıştır. 2005 yılındaki hızlı artışın ardından gelen yavaşlamaya rağmen saklama bakiyeleri ve işlem hacimleri rekor seviyelerde gerçekleşmiştir.

2006'da yabancı yatırımcılarla ilgili verilerde rekor seviyelere ulaşılmıştır.

Bu bölümdeki tablolarda saklama bakiyeleri yıl sonu portföy değerlerini göstermekte iken, diğer veriler yıl toplamlarıdır.

Yabancı Yatırımcı Verileri (milyon \$)			
	Saklama Bakiyesi	İşlem Hacmi	Net Alış/Satış
1999	15,358	17,879	1,024
2000	7,404	33,410	-3,134
2001	5,635	12,139	509
2002	3,450	12,869	-15
2003	8,954	17,334	1,010
2004	16,141	37,368	1,430
2005	33.812	83.275	3.989
2006	35.083	88.519	1.144

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank

Yukarıdaki tabloda saklama bakiyelerine bakıldığında, 2002 yılından itibaren yabancı yatırımcıların portföy büyüklüğünün 30 milyar \$'dan fazla arttığı görülmektedir. Bu tablodaki Net Alış/Satış ifadesi sadece ikincil piyasa işlemlerini kapsamaktadır.

Saklama bakiyelerindeki bu 30 milyar \$'dan fazla artışın iki kaynağı olabilir; net sermaye girişi veya portföy değer artışı. Saklama bakiyelerindeki değişimin nedenlerini görebilmek için biraz daha detaylı inceleme yapılması gerekmektedir. Bunun için aşağıdaki tablo hazırlanmıştır.

Saklama bakiyeleri, sermaye girişinden veya değer artışından dolayı büyüyebilir.

Yabancı Yatırımcı Verileri (milyon \$)					
	Saklama Bakiyesi	Birincil Piyasa Alış*	İkincil Piyasa Net Alış/Satış**	Net Sermaye Giriş/Çıkışı	Portföy Değeri Artış/Azalışı
1999	15,358	10	1,024	1,034	10,624
2000	7,404	2,677	-3,134	-457	-7,497
2001	5,635	10	509	518	-2,287
2002	3,450	64	-15	49	-2,234
2003	8,954	82	1,010	1,091	4,413
2004	16,141	950	1,430	2,380	4,807
2005	33.812	1.477	3.989	5.466	12.205
2006	35.083	600	1.144	1.744	-473

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank, TSPAKB

* Birincil piyasa işlemleri birincil ve ikincil halka arzlarda yabancı yatırımcıların aldığı hisse senedi tutarlarını göstermektedir.

** İkincil piyasa işlemleri İMKB hisse senedi piyasasındaki net alışlar-net satışlar rakamından oluşmaktadır.

Yabancı yatırımcıların birincil ve ikincil halka arzlar yoluyla yaptıkları hisse senedi yatırımları tabloda "Birincil Piyasa Alış" sütununda gösterilmiştir. "İkincil Piyasa Net Alış/Satış"

Yabancı yatırımcılar halka arzlar yolu ile de yatırım yapmaktadırlar.

sütununda İMKB’de gerçekleştirdikleri net hisse senedi alış-satış işlemleri gösterilmektedir. Bu iki sütunun toplamı ise “Net Sermaye Giriş/Çıkışı”nı göstermektedir.

Halka arzlarla 600 milyon \$...

Tablonun son satırına bakıldığında, 2006 yılında yabancı yatırımcıların halka arzlardan 600 milyon \$ tutarında hisse senedi aldıkları görülmektedir. Bunun 496 milyon \$’ı birincil halka arzlardan, 104 milyon \$’ı ise ikincil halka arzlardan kaynaklanmaktadır.

...ikincil piyasa işlemleri ile 1,1 milyar \$ yabancı sermaye girişi olmuştur.

Bunun dışında yabancı yatırımcılar İMKB’deki işlemleri ile 1,1 milyar \$’lık daha hisse senedi almışlardır. Böylece, yabancıların 2006 yılında yaptıkları hisse senedi yatırımlarının toplamı 1,7 milyar \$’a ulaşmıştır. 2005 yılında ise bu rakam 5,5 milyar \$ idi.

Yabancıların Net Sermaye Giriş/Çıkışlarının ardından portföy değer kaybı veya kazancı hesaplanabilmektedir. Portföy Değer Artış/Azalışının hesaplanmasını bir örnekle açıklamak faydalı olacaktır.

2006’da toplam yabancı yatırımları 1,7 milyar \$’dır.

2005 yılı sonunda 33,8 milyar \$ olan saklama bakiyesi, yabancı yatırımcıların 2006 yılına girerken sahip oldukları portföy büyüklüğünü göstermektedir. 2006 yılı içinde yabancılar, halka arzlarda 600 milyon \$, ikincil piyasada ise 1,14 milyar \$ tutarında alış yapmışlardır. Kısacası 1,74 milyar \$ daha yatırım yapmışlardır. Piyasa fiyatlarında hiçbir değişiklik olmasaydı, yabancı yatırımcılar 2006 yılı sonunda 35,6 milyar \$’lık (=33,8+1,7 milyar \$) portföye sahip olacaktı. Fakat, 2006 sonunda yabancı yatırımcıların MKK’da bulunan portföylerinin değeri 35,1 milyar \$’dır. Buradan, portföy değer azalışının 473 milyon \$ (=35,1-35,6 milyar \$) olduğu hesaplanmaktadır.

2006’da yabancı yatırımcıların zararı 473 milyon \$ olmuştur.

Özet olarak, yabancı yatırımcılar 2006 yılına 33,8 milyar \$’lık portföy değeri ile girmiş, 1,7 milyar \$’lık daha yatırım yapmış ve yılı 35,1 milyar \$’lık portföy değeriyle bitirmişlerdir. Yıllık portföy değer düşüşü ise 473 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir.

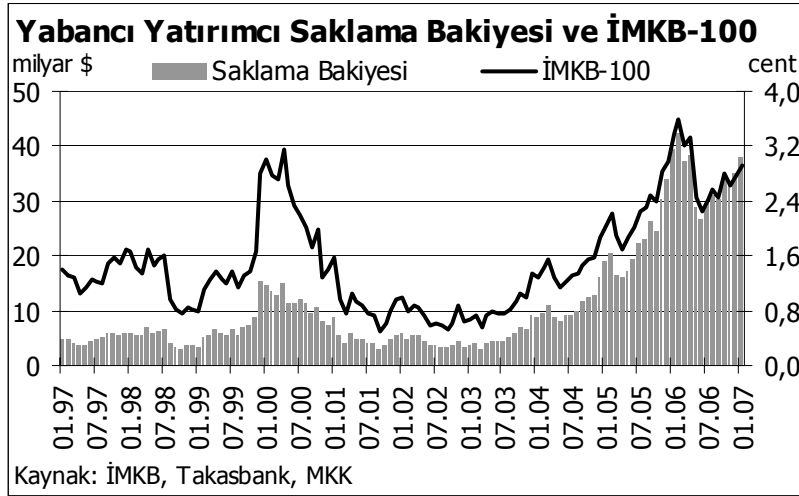
Son sekiz yılda net 11,8 milyar \$’lık hisse senedi yatırımı yapmışlardır.

Net Sermaye Giriş/Çıkışlarından izlendiği üzere, son sekiz yılın yedisinde yabancı yatırımcılar net hisse senedi alıcısı konumundadır. Son sekiz yılda hisse senetlerine yatırım yolu ile sağlanan yabancı sermaye girişi 11,8 milyar \$ seviyesine ulaşmıştır. Bu rakamın önemli kısmı son dört yılda gerçekleşmiştir. Son dört yıldaki hisse senedi yatırımlarının toplamı 10,7 milyar \$ olmuştur.

2006 yılında, az da olsa zarar etmişlerdir.

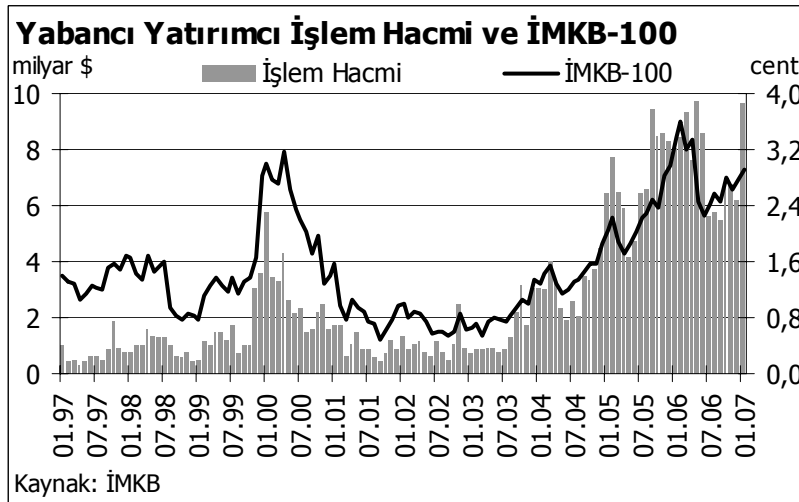
Portföy Değeri Artış/Azalış sütununa bakıldığında yabancı yatırımcıların 2000-2002 arasındaki üç yıllık dönemde toplam kayıplarının 12 milyar \$ olduğu izlenmektedir. 2003-2005 yılları arasındaki üç yılda ise, yaşanan olumlu piyasa koşulları ile toplam 21 milyar \$ değer artış kazancı elde etmişler ve geçmiş yıllardaki kayıplarını telafi etmişlerdir. 2006 yılını ise küçük sayılabilecek bir değer düşüşü ile kapatmışlardır.

Piyasanın performansı ile yabancı yatırımcı portföylerinin değeri arasındaki ilişki aşağıdaki grafikte açık olarak görülmektedir.

Yabancı Yatırımcı İşlemleri

Saklama bakiyelerinin ardından yabancı yatırımcı faaliyetleri ile ilgili önemli bir gösterge olarak işlem hacimleri incelenebilir. Aşağıdaki grafikte yabancı yatırımcı işlem hacimleri ile dolar bazında İMKB-100 endeksi sunulmaktadır.

Yabancı yatırımcıların en yüksek işlem hacmine sahip oldukları ay 9,7 milyar \$ ile Mayıs 2006'dır. En düşük işlem hacmi ise aylık 251 milyon \$ ile Nisan 1997'de gerçekleşmiştir.

Yabancı yatırımcı işlem hacminin en yüksek olduğu ay Mayıs 2006'dır.

Toplam İMKB hisse senedi işlem hacmi içindeki paylarına bakıldığında, yabancı yatırımcılar en yüksek işlem hacmi payına %26 ile Nisan 2005'te ulaşmışlardır.

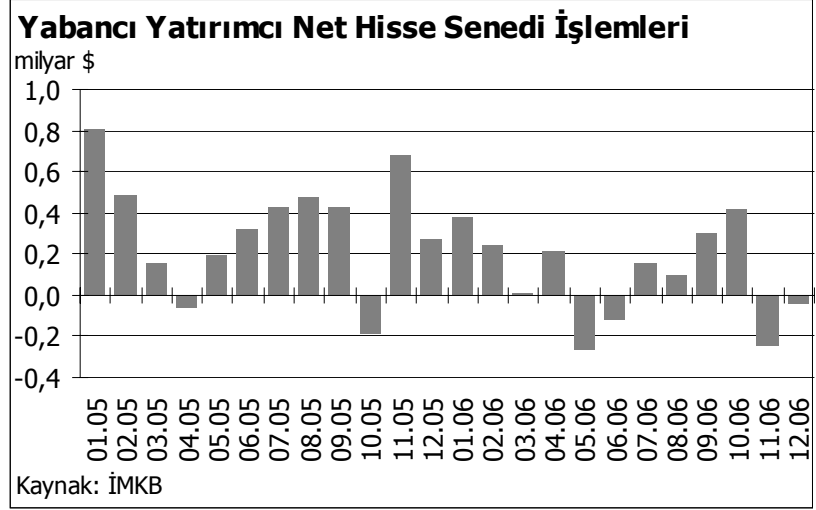
En yüksek aylık işlem hacmi payı %26 ile Nisan 2005'tedir.

En düşük hacim payı ise %4,9 ile Mart 1997'de gerçekleşmiştir. Diğer bir deyişle, yabancı yatırımcıların İMKB'nin aylık işlem

Aylık işlem hacmi payı %5'in altına hiç düşmemiştir.

hacmi içindeki payı hiç %5'in altına düşmemiştir. Hacim rekorları ise 2006 yılı içinde görülmüştür.

Aylık bazda işlem hacminden daha da önemli olabilecek bir başka veri ise net sermaye giriş-çıkışının göstergesi olan net hisse senedi alış-satış rakamlarıdır. Yukarıdaki grafik, son iki yıl içinde aylık bazda net yabancı yatırımcı işlemlerini göstermektedir.

2005'in 10, 2006'nın 8 ayında net alıcı olmuşlardır.

Yabancı yatırımcılar 2005 yılının 10 ayında net alıcı, 2 ayında net satıcı iken, 2006 yılının 8 ayında net alıcı, 4 ayında net satıcı konumundadırlar.

En yüksek net alım tutarı aylık 809 milyon \$ ile Ocak 2005'te olmuştur.

Aylık bazda veriler incelendiğinde, yabancı yatırımcıların en yüksek net alıcı oldukları ay 809 milyon \$ ile Ocak 2005 olmuştur. Net satışların en yüksek olduğu ay ise 1,4 milyar \$ ile Ocak 2000'dir.

En yüksek getiri aylık %71 artış ile Aralık 1999'da sağlanmıştır.

Yabancı yatırımcıların oransal ve parasal olarak en yüksek getiri sağladıkları ay, aylık %71 getiri ile Aralık 1999 iken, portföy değer artışından kazançları bir ayda 6,4 milyar \$ olmuştur.

En yüksek aylık kayıp %41 ile Ağustos 1998'dedir.

En yüksek oransal kayıp ise Ağustos 1998'de %41 olarak gerçekleşmiş olup portföy değerleri bir ayda 2,6 milyar \$ azalmıştır. En yüksek parasal kayıp ise 9,3 milyar \$ ile Mayıs 2006'da gerçekleşmiş, portföy değerleri bir ayda %25 gerilemiştir.

Getiri Karşılaştırması

Yerli ve yabancı yatırımcıların getirileri kıyaslanabilmektedir.

Yabancı yatırımcıların portföy değerlerini ve alım-satım işlemlerini inceledikten sonra, yatırımlarından elde ettikleri ortalama getiriler de hesaplanabilmektedir. Fakat, buna geçmeden önce yerli yatırımcılar ile bazı kıyaslamalar yapmak gerekmektedir.

Aşağıdaki tablo, yabancı yatırımcılar için olan tablo ile benzer şekilde hazırlanmıştır. Saklama bakiyesi, İMKB’de işlem gören şirketlerin halka açık kısmının piyasa değerinden yabancı yatırımcıların saklama bakiyesi çıkarılarak bulunmuştur. Birincil piyasa alımları, birincil ve ikincil halka arzlarında yerli yatırımcının yatırım yaptığı tutarları göstermektedir.

Yerli yatırımcılar için de benzer veriler hesaplanabilmektedir.

Yerli Yatırımcı Verileri (milyon \$)					
	Saklama Bakiyesi	Birincil Piyasa Alış*	İkincil Piyasa Net Alış/Satış**	Net Sermaye Giriş/Çıkışı	Portföy Değeri Artış/Azalışı
1999	9,273	99	-1,024	-925	6,744
2000	8,206	1,765	3,134	4,900	-5,966
2001	5,750	0	-509	-508	-1,947
2002	4,745	168	15	183	-1,189
2003	8,505	7	-1,010	-1,003	4,763
2004	10,249	357	-1,430	-1,072	2,817
2005	16.516	487	-3.989	-3.502	9.768
2006	16.732	603	-1.144	-541	758

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank, TSPAKB

* Birincil piyasa işlemleri birincil ve ikincil halka arzlarında yerli yatırımcıların aldığı hisse senedi tutarlarını göstermektedir.

** İkincil piyasa işlemleri yabancı yatırımcıların pozisyonunun tersidir.

“İkincil Piyasa Net Alış/Satış” sütunu yabancı yatırımcıların net alış/satış işlemlerinin tersidir. Yatırımcılar yabancı ve yerli olarak iki gruba ayrılabilir ve İMKB’deki alım-satım işlemlerinin bu iki grup arasında gerçekleştiği düşünülebilir. Yabancı yatırımcılar pozisyonlarını artırıyorsa yerli yatırımcıların pozisyonu azalıyor demektir.

İMKB’deki işlemlerin tarafları yerli ve yabancı yatırımcılardır.

Bu verilerle, yerli yatırımcıların “Portföy Değer Artış/Azalışı” yabancı yatırımcılarla ilgili bölümde açıklandığı şekilde hesaplanmıştır.

Örneğin, yerli yatırımcıların 2006 yılı başında 16,5 milyar \$’lık portföye sahip oldukları görülmektedir. Yıl içinde 603 milyon \$ tutarında halka arzlarında alış yapmışlardır. İkincil Piyasa Net Alış/Satışları ise yabancı yatırımcıların tersine, 1,14 milyar \$ satış şeklindedir. Böylece net satışları 541 milyon \$ olmuştur. Toplam yatırımları ise 16 milyar \$’dır (=16,5-0,5 milyar \$). 2006 yılı sonunda ise saklama bakiyeleri 16,7 milyar \$’a çıkmıştır. Dolayısıyla, portföy değerleri 758 milyon \$ (=16,5-6,5 milyar \$) artmıştır. Buradan da yerli yatırımcıların 2006 yılı kazançları %5 olarak (=0,7/16 milyar \$) hesaplanmaktadır.

Yerli yatırımcılar 758 milyon YTL kazanmışlardır.

Tablodaki verilerin sunduğu bir diğer çarpıcı sonuç ise yerli yatırımcının giderek hisse senetleri piyasasından çıkmakta oluşudur. Son sekiz yılın altısında yerli yatırımcılar düzenli olarak hisse senedi portföylerini azaltmaktadırlar.

Yerli yatırımcılar düzenli olarak piyasadan çıkmaktadır.

En son 2002 yılında yerli yatırımcıların hisse senedi yatırımlarında artış görülmektedir. Piyasa koşullarının iyileştiği,

endeksin düzenli olarak yükseldiği bir dönem olan 2002 yılı sonrasında yerli yatırımcılar düzenli olarak portföylerini küçültmüşlerdir.

Yerli ve yabancı yatırımcıların ortalama portföy getirilerinin karşılaştırmalı tablosu, kıyaslama açısından ABD doları bazında İMKB-100 endeksinin getirileri ile beraber aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Son sekiz yılın yedisinde yerli yatırımcılar yabancılardan fazla getiri sağlamışlardır.

Tablodan görüleceği üzere, 1999 yılından itibaren geçen sekiz yılın yedisinde yerli yatırımcıların getirisi düzenli olarak yabancı yatırımcıların üzerinde olmuş veya kayıpları göreceli olarak daha düşük kalmıştır. Sadece 2004 yılında durum tersine dönmüş ve yabancı yatırımcılar yerli yatırımcıların üzerinde bir getiri elde etmişlerdir. 2006 yılında da yerli yatırımcılar yabancı yatırımcılardan fazla getiri sağlamaya devam etmişlerdir.

Getiri Karşılaştırmaları			
	İMKB-100 Yatırımcıların Getirisi	Yabancı Yatırımcıların Getirisi	Yerli Yatırımcıların Getirisi
1999	239%	224%	267%
2000	-50%	-50%	-42%
2001	-32%	-29%	-25%
2002	-34%	-39%	-20%
2003	111%	97%	127%
2004	40%	42%	38%
2005	59%	56%	145%
2006	-6%	-1%	5%

Kaynak: İMKB, TSPAKB

2005'te yabancılar %56, yerliler %145 kazanmışlardır.

Tabloda 2005 yılı, beklentilerin aksine bir durumu yansıtmaktadır. 2005 yılında yabancı yatırımcıların portföy değerleri %110 artmış, İMKB-100 endeksi de %59 getiri sağlamışken, yabancı yatırımcıların getirisi ancak %56 olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan yerli yatırımcıların getirisi ise %145 olmuştur.

Yükselen piyasada alım yapan yabancıların ortalama maliyetleri yükselmiştir.

Yerli ve yabancı yatırımcılar arasında 2005 yılında görülen getiri farkının sebebi yabancı yatırımcıların yükselen piyasada yatırımlarını arttırmalarından kaynaklanmaktadır. Şöyle ki, piyasa yükseldikçe yabancı yatırımcılar alıma devam etmişlerdir. Bu durumda ortalama maliyetleri yükselmiştir. Yıl sonuna gelindiğinde ise sahip oldukları portföy değeri ile o zamana kadar yaptıkları yatırım değerlendirildiğinde, ortalama getirileri düşük çıkmaktadır. Eğer yabancı yatırımcılar tüm pozisyonlarını 2004 yılı içinde almış olsalardı ve 2005 yılında hiç yeni yatırım yapmamış olsalardı, o zaman daha yüksek bir getiri oranı sağlamış olacaktı.

Öte yandan yerli yatırımcılara bakıldığında, bu yatırımcıların piyasa yükselirken sürekli satıcı oldukları görülmektedir. Diğer bir deyişle, maliyetleri aynı iken, yaptıkları her satışta realize

ettikleri kârları yükselmektedir. Kısacası yerli yatırımcılar, 2004 yılında sahip oldukları pozisyonları 2005 yılı içinde azaltmışlar ve yabancı yatırımcılara kıyasla oldukça iyi bir getiri sağlamışlardır.

2006 yılında da benzer bir durum söz konusudur. 2006 yılının ilk dört ayında yabancı yatırımcılar toplam 804 milyon \$'lık alış yapmışlardır. Bu rakam aynı zamanda yerli yatırımcıların sattığı tutarı ifade etmektedir. Bu dönemde İMKB-100 endeksi 40.000-44.000 puan aralığında seyretmiştir.

Mayıs ve Haziran aylarında İMKB-100 endeksi 44.00'den 34.000'e kadar gerilemiştir. Bu dönemde ise yabancı yatırımcılar net 377 milyon \$'lık satış yapmışlardır. Diğer bir deyişle yerli yatırımcılar, endeksin düşük olduğu bu dönemde 377 milyon \$ alış yapmışlardır. Yerli yatırımcıların net alış-satış tutarları küçük olsa da portföylerine oranlandığında önemli bir getiri farkı yaratabilmektedir. Sonuçta yerli yatırımcılar, endeksin dolar bazında düşüşle kapattığı bir yılı %5 getiri ile tamamlamışlardır.

2006'da yabancılar yükselen piyasada almış...

...düşen piyasada satmışlardır.

Ortalama Elde Tutma Süresi

Portföy büyüklükleri, işlem hacimleri ve getirilerinin ardından yabancı yatırımcıların ortalama yatırım vadeleri ile ilgili göstergelere de bakılabilir.

Ortalama elde tutma süresini hesaplamak için yabancı yatırımcıların ay sonları itibarı ile saklama bakiyelerinin ortalaması alınmış ve "Ortalama Portföy Büyüklüğü" hesaplanmıştır. Yıllık toplam işlem hacmi, yıl içindeki ortalama portföy büyüklüğüne bölünerek ortalama portföyün kaç katı işlem yapıldığını gösteren "Devir Hızı" bulunmuştur. Devir Hızı, aynı zamanda portföyün yıl içinde kaç defa değiştirildiğinin göstergesidir. Gün bazında Devir Hızı ise, portföyün "Ortalama Elde Tutma Süresini" vermektedir.

Devir Hızı, ortalama elde tutma süresinin göstergesidir.

Yabancı Yatırımcıların Ortalama Yatırım Vadeleri				
	Ortalama Portföy Büyüklüğü	İşlem Hacmi	Devir Hızı (Oran)	Ortalama Elde Tutma Süresi (Gün)
1999	6,927	17,879	2.58	283
2000	11,440	33,410	2.92	250
2001	4,849	12,139	2.50	292
2002	4,265	12,869	3.02	242
2003	5,069	17,334	3.42	213
2004	10,603	37,368	3.52	207
2005	22,354	83,275	3.73	196
2006	33,815	88,519	2.62	279

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank, TSPAKB

Devir Hızının anlaşılmasını kolaylaştırmak için bir örnek açıklayıcı olacaktır. Yılbaşında 100 \$'lık alım yaparak bir portföy oluşturulsun. Daha sonra bu portföy 100 \$'a satılıp başka hisselerle 100 \$'lık yatırım yapılsın ve yıl sonunda bu yatırım da

Ortalama elde tutma süresi, devir hızının yarısı ile hesaplanmaktadır.

100 \$ karşılığında satılsın. İşlem hacmi 400 \$, yıl içindeki ortalama portföy büyüklüğü 100 \$ olacaktır. Devir Hızı 4 olarak hesaplanmaktadır. Portföy ise iki defa değişmiştir. Öncelikle, yılbaşında bir portföy oluşmuş, sonra o likide edilerek yeni bir portföy oluşturulmuştur. Özetle portföy, Devir Hızının yarısı kadar değişmiştir. Bu portföyün ortalama elde tutma süresi ise 6 aydır.

Yabancıların ortalama yatırım vadesi 9 aya çıkmıştır.

Bu hesaplamalar ışığında görüldüğü üzere, 1999-2001 yılları arasında yabancı yatırımcılar portföylerini ortalama 250-300 günde bir değiştirmişlerdir. 2001 yılından itibaren ise ortalama elde tutma süresi düzenli olarak gerilemiş ve 2005 yılında 196 güne kadar inmiştir. 2006 yılına gelindiğinde ise elde tutma süresi yeniden 250-300 gün aralığına çıkmıştır.

Sonuç olarak 2006 yılında yabancı yatırımcıların ortalama yatırım vadesi 9 ay civarına çıkmıştır.

Sonuç

Hisse senetlerinin %65'ine sahip olan yabancılar hacmin %20'sini oluşturmaktadırlar.

Yabancı yatırımcılar sermaye piyasasında önemli bir ağırlığa sahiptir. Halka açık hisse senetlerinin üçte ikisi yabancı yatırımcıların elindedir. İşlem hacmindeki payları ise son iki yıldır %20 civarında seyretmektedir. Yabancı yatırımcıların aylık işlem hacmindeki payları %5'in altına hiç inmemiş, 2006 yılı içinde hacim rekorları kırılmıştır.

Son dört yılda 11 milyar \$ girmiştir.

1999 yılından itibaren piyasaya 12 milyar \$ net yabancı sermaye girişi olmuştur. Bunun 11 milyar \$'i son dört yılda gerçekleşmiştir.

2006'da az da olsa zarar etmişlerdir.

2000-2002 yılları arasındaki kriz ortamında önemli ölçüde zarar eden yabancılar, 2003'ten itibaren başlayan yükseliş hareketi ile 2005 yılı içinde zararlarını kapatmış, önemli sayılabilecek bir kâr da elde etmişlerdir. Ancak 2006 yılını küçük sayılabilecek bir zararla kapatmışlardır.

Yerliler düzenli olarak yabancıardan fazla kazanmıştır.

Son sekiz yılın yedisinde, yerli yatırımcılar düzenli olarak yabancıardan daha yüksek getiri sağlamıştır.

Ortalama yatırım vadeleri 9 aya çıkmıştır.

Yabancı yatırımcıların 2001 yılında 10 aya yakın olan ortalama elde tutma süresi 2005'te 6,5 aya inmiş, 2006'da yeniden 9 ay civarına çıkmıştır.

